

**Recomandările Societății Române de Pneumologie (SRP)
și Secțiunii de Bronhologie a SRP
privind efectuarea bronhoscopiei în situația actuală a pandemiei de COVID-19
Versiunea 1/18 martie 2020**

Autori: *Ruxandra Ulmeanu, Ariadna Petronela Fildan, Mărioara Șimon, Cristian Oancea, Florin Mihălțan, Mihai Alexe, Antigona Trofor, Gabriela Jimborean, Doina Ecaterina Tofolean, Mihai Olteanu, Camelia Bădescu, Dorin Vancea, Andrada Florian, Emanuela Tudorache, Dragoș Ungureanu*

Având în vedere amploarea răspândirii infecției cu virusul SARS-COV-2 și numărul tot mai mare de pacienți suspecți și confirmați cu COVID-19, Societatea Română de Pneumologie (SRP) și Secțiunea de Bronhologie a SRP au elaborat următorul set de Recomandări privind efectuarea bronhoscopiei în condiții de siguranță și eficiență atât pentru pacienți, cât și pentru personalul medical și întreaga comunitate din România.

Aceste recomandări sunt în conformitate cu recomandările CDC (Centers for Disease Control and Prevention), ale WABIP (World Association for Bronchology and Interventional Pulmonology) și AABIP (American Association for Bronchology and Interventional Pulmonology).

**Măsurile generale înainte de bronhoscopie
în situația în care nu se impune efectuarea în regim de urgență**

- Anamneză amănunțită referitoare la prezența febrei, a simptomelor de tip infecțios sau respiratorii.
- Procedura trebuie amânată până la remiterea sau ameliorarea semnificativă a acestor simptome.
- Dacă procedura nu poate fi reprogramată (vezi indicațiile bronhoscopiei la pacienții suspecți sau confirmați COVID-19 de mai jos), aceasta trebuie să se efectueze **luând toate măsurile de precauție precum în cazul unei bronhoscopii într-un caz suspect COVID-19**, enumerate mai jos.

Măsurile pentru efectuarea bronhoscopiei la pacienții cu suspiciune sau confirmați cu COVID-19:

Întreg personalul trebuie să poarte *echipamentul de protecție* indicat pentru cazurile COVID-19 care să includă:

- uniformă de unică folosință (bluză + pantalon), combinezoane impermeabile 3M (în locul combinezoanelor impermeabile 3M pot fi folosite halate chirurgicale impermeabile de unică folosință + șorțuri de plastic de unică folosință),

- bonetă impermeabilă, botoși impermeabili/cizme de cauciuc,
- mănuși de unică folosință impermeabile (2 perechi),
- mască cu purificator de aer (PAPR Powered Air-Purifying Respirator) sau mască de tip N95-FFP3,
- protecție oculară (vizieră și/sau ochelari).

De preferat a se utiliza *bronhoscoape de unică folosință*.

După procedură vor fi urmate *procedurile standard de dezinfecție* pentru COVID-19 a întregii linii (monitor, procesor, etc) și procedurile de dezinfecție și sterilizare pentru COVID-19 pentru bronhoscoape.

Recomandare înaltă: bronhoscopia se va efectua într-o *cameră de izolare cu presiune negativă*, care asigură un raport adecvat între ventilație și presiune și filtrează aerul pentru a preveni contaminarea mediului intraspitalicesc cu SARS-COV-2.

Indicațiile bronhoscopiei la pacienții suspecți sau confirmați cu COVID-19

- Bronhoscopia este contraindicată ca procedură de rutină la pacienții suspecți sau confirmați cu COVID-19.
- Bronhoscopia poate determina o agravare considerabilă a stării clinice a pacienților COVID-19. De aceea, nu se recomandă efectuarea acestora în scop diagnostic COVID-19.
- Singurul rol al acestei proceduri este pentru cazul în care metodele de diagnostic mai puțin invazive sunt neconcludente și există suspiciunea unui diagnostic alternativ care ar avea impact major asupra conduitei terapeutice, sau dacă bronhoscopia este efectuată ca intervenție salvatoare de viață.
- Dacă bronhoscopia se efectuează pentru alte indicații (tumori bronhopulmonare, adenopatii mediastinale sau hilare, infiltrate pulmonare sau stenoză ușoară/moderată de trahee), trebuie amânată până ce pacientul este declarat vindecat (două teste consecutive negative pentru SARS-COV-2, la un interval de 24 de ore unul de celalalt).
- Bronhoscopia (flexibilă sau rigidă) *în regim de urgență* se poate efectua în caz de hemoptizie masivă, stenoză benignă sau malignă, corp străin sau neoplazie care produce o obstrucție endobronșică semnificativă.
- Bronhoscopia prezintă un risc imens de transmitere a COVID-19 către personalul medical.

DE REȚINUT!

- Se va aloca un spațiu separat pentru bronhoscopiile pacienților suspecți sau confirmați COVID-19 care trebuie să facă în mod excepțional această intervenție. Spațiul (camera pentru bronhoscopie + anticamera) trebuie să fie dotată cu toate circuitele funcționale pentru:

- depozitarea echipamentului contaminat după folosire
- dezinfecția personalului.

Spațiul va rămâne alocat strict pentru bronhosocpiile cazurilor COVID -19.

- Materialele consumate în urma acestor bronhosocpii la pacienții Covid-19 trebuie să aibă un circuit total separat de acela al materialelor rezultate în urma bronhosocpiilor standard, la cazurile nonCOVID -19.

Prof. Dr. Ruxandra Ulmeanu
*Președintele Societății Române de
Pneumologie*
*Responsabil național al Programului de
Studii complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

**Șef de lucrări dr. Ariadna
Petronela Fildan**
*Președintele Secțiunii de Bronhologie a
SRP*

Dr. Șimon Mărioara
*Președintele Secțiunii de
Bronhologie a SRP 2011-2015*
Regent WABIP
Membership Director Board EABIP

Prof. Dr. Cristian Oancea
Purtătorul de cuvânt al SRP
*Reprezentantul MS Rețea de pneumologie
pentru COVID-19*

Prof. Dr. Florin Mihălțan
*Președintele Secțiunii de Somnologie și
Ventilație Non-Invazivă*
*Președintele Societății Române de
Pneumologie 2006-2016*

Dr. Mihai Alexe
*Președintele Secțiunii de Bronhologie a
SRP 2015-2019*
*Lector în cadrul Programului de Studii
complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

Prof. Dr. Antigona Trofor
*Membri al Colegiului de Experți al
European Respiratory Society*
*Lector în cadrul Programului de Studii
complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

Prof. Dr. Gabriela Jimborean
Președintele Comitetului Științific al SRP
*Lector în cadrul Programului de Studii
complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

**Conf. Dr. Doina Ecaterina
Tofolean**
*Decan interimar Facultatea de Medicină,
Universitatea Ovidius Constanța*
*Lector în cadrul Programului de Studii
complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

Asist. Univ. Dr. Mihai Olteanu
*Membri al Comitetului Secțiunii de
Cancer Pulmonar a SRP*
*Lector în cadrul Programului de Studii
complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

Dr. Camelia Bădescu
*Lector în cadrul Programului de Studii
complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

Dr. Dorin Vancea
*Președintele Secțiunii de Cancer Pulmonar
a SRP*

Dr. Andrada Florian
*Lector în cadrul Programului de Studii
complementare pentru Endoscopie
Bronșică*

Dr. Emanuela Tudorache
*Membri al Comitetului Secțiunii de
Bronhologie a SRP*

Dr. Dragoș Ungureanu
*Membri al Comitetului Secțiunii de
Bronhologie a SRP*

Bibliografie

1. Momen M. Wahidi, Carla Lamb, Septimiu Murgu, Ali Musani, et al. American Association for Bronchology and Interventional Pulmonology (AABIP) Statement on the Use of Bronchoscopy and Respiratory Specimen Collection in Patients with Suspected or Confirmed COVID-19 Infection
2. CDC website <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-nCov/hcp/clinical-criteria.html>
3. Namendys-Silva. Respiratory support for patients with COVID-19 infection. Lancet Respiratory Medicine Epub March 2020
4. Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team. China CDC Weekly 2020
5. World Health Organization Laboratory testing for 2019 novel Coronavirus (2019-nCov) in suspected human cases. Interim Guidance 17 Jan 2020
6. Ai T, Yang Z, Hou H., et al. Correlation of chest CT and RT-PCR testing in Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in China: A Report of 1014 Cases online RSNA.org Feb 26, 2020
7. Kanne J, Little B, Chung J, et al. Essentials for Radiologists on COVID-19: An Update online RSNA.org Feb 27, 2020
8. Ș. Bubenek et all, Ghid de management: infecția cu COVID-19 în secțiile A.T.I., Versiunea 1 (Capitolele: I- XI) / 15 martie 2020